

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	192-25/294228
Otsuse kuupäev	16.09.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	InfraRoad OÜ vaidlustus Harku Vallavalitsuse riigihankes „Tabasalus Teenuste 1a parkla väljaehitamine“ (viitenr 294228) InfraRoad OÜ pakkumuse tagasilükkamise ning Warren Teed OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise, tema kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, InfraRoad OÜ, esindaja vandeadvokaat Anneli Aab Hankija, Harku Vallavalitsus, esindaja Liina Sepp Kolmas isik, Warren Teed OÜ
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja RHS § 198 lg 3 alusel

- 1. Jätta InfraRoad OÜ vaidlustus rahuldamata.**
- 2. Jätta InfraRoad OÜ vaidlustusmenetluse kulud tema enda kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 14.05.2025 avaldas Harku Vallavalitsus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) avatud hankemenetlusega läbiviidava riigihanke „Tabasalus Teenuste 1a parkla väljaehitamine“ (viitenumber 294228) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid pakkumuse viis pakkujat, nende hulgas

InfraRoad OÜ ja Warren Teed OÜ.

2. Harku Vallavalitsuse 05.08.2025 korraldusega nr 297 (edaspidi Korraldus) võttis Hankija Riigihankes vastus järgmised otsused:

- tunnistas RHAD-is esitatud tingimustele vastavaks kõik pakkumused (Korralduse p 1);
- lükkas tagasi InfraRoad OÜ pakkumuse kui põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse (Korralduse p 2);
- tunnistas edukaks Warren Teed OÜ pakkumuse (Korralduse p 3).

12.08.2025 otsusega RHR-i vormidel jäeti Warren Teed OÜ kõrvaldamata ning kvalifitseeriti.

3. 18.08.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) InfraRoad OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise ja Warren Teed OÜ (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumuse edukaks tunnistamise, tema kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsustele.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 26.08.2025 kirjaga nr 12.2-10/192 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 29.08.2025 ja neile vastamiseks 03.09.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude taotluse Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija.

Kolmas isik oma seisukohti vaidlustusmenetluses ei esitanud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **InfraRoad OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Aluseid Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks ei esinenud.

5.1.1. Hankija on Vaidlustaja pakkumuse kui põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse tagasi lükanud. Põhjendamatult madala maksumuse kontrollimisel on Hankija piirdunud üksnes formaalse selgitusnõude esitamisega, jättes täitmata RHS § 115 lg 1 kohase kohustuse esitada pakkujale täpselt ja üheselt mõistetavalt formuleeritud küsimused. Samuti on Hankija jätnud arvesse võtmata Vaidlustaja esitatud selgitused.

Pakkumuse tagasilükkamise otsus rajanes üksnes Vaidlustaja 08.07.2025 selgitusele ja kontrollimisega mitteseotud Vaidlustaja 07.07.2025 e-kirjale, kuid eirati 16.07.2025 esitatud täiendavaid ja sisulisi selgitusi.

Vaidlustaja on esitanud piisavad selgitused, mistõttu puudusid alused pakkumuse tagasilükkamiseks.

5.1.2. RHS § 115 lg 2 p-i 1 kohaselt on hankija ehitustööde hankelepingu korral, mille eeldatav maksumus ületab riigihanke piirmäära, kohustatud nõudma pakkujalt selgitusi, kui tema pakkumus on vähemalt 10% madalam maksumuselt järgmisest vastavaks tunnistatud pakkumusest. Vaidlustaja pakkumus maksumusega 197 122,64 eurot oli ligikaudu 14,4% madalam Kolmanda isiku pakkumuse maksumusest (209 166,52 eurot). Sellest tulenevalt oli Hankija kohustatud nõudma Vaidlustajalt selgitusi, mille Vaidlustaja esitas vastuseks Hankija 02.07.2025 ja 08.07.2025 pöördumistele (sõnumite ID: 982950, 982956 ja 986014). Ainuüksi hinnaerinevus ei saa tuua kaasa Vaidlustaja pakkumuse tagasi lükkamist.

5.1.3. Vaidlustaja on esitanud sisulised selgitused oma pakkumuse maksumuse kujundamise kohta, kuid Hankija ei ole neid arvesse võtnud ega põhjendanud nende arvesse võtmata jätmist. Selgitused on piisavad, et näidata, miks pakkumus oli majanduslikult soodsam, kuid mitte

põhjendamatult madal.

5.1.4. Hankija on jätnud selgitused põhjendamatult arvestamata

5.1.4.1. Korralduse põhjendustes (vt Korralduse p-id B1, lk 3 jj) viitab Hankija asjaolule, et vaatamata tema 08.07.2025 selgitustaotlusele (sõnumi ID: 986014), ei kõrvaldanud Vaidlustaja Hankija kahtlust, et esitatud pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega. Vaidlustaja 16.07.2025 vastus 08.07.2025 selgitusnõudele hõlmas vastuseid kõigile Hankija küsimustele ning oli esitatud täielikult ja asjakohaselt.

Hankija 08.07.2025 korduv selgitustaotlus (sõnumi ID: 986014) sisaldas märkust, et Vaidlustaja 08.07.2025 selgitustes puudus kogumaksumuse kalkulatsioon ning eraldiseisvad andmed tööjõukulude, tehnikakulude, administreerimiskulude ja arvestatud kasumi kohta. Samuti heitis Hankija ette, et esitatud ühikumaksumused ei võimalda kogumaksumuse põhjendatust kontrollida, kuna neis ei kajastu eraldivõetuna kulude (tööjõud, tehnika) suurus. 16.07.2025 vastuses esitas Vaidlustaja nõutud täpsustused, tuues detailselt välja kõik peamised kulukomponendid ning kavandatud kasumi. Vaidlustaja selgitused olid piisavad, et võimaldada Hankijal kontrollida pakkumuse maksumuse kujunemist ning selle tegelikkusele vastavust. Kui Hankijal tekkis selgituste põhjal täpsustamisvajadus, oli Hankijal kohustus esitada täiendavaid küsimusi.

5.1.4.2. RHS ei nõua, et pakkuja viitaks konkreetsele RHS § 115 lg-s 7 toodud sättele või asjaolule, mis pakkumuse maksumust õigustaks või selgitaks.

Ühiku maksumusest ei saa järeldada kogumaksumuse põhjendatust, kuivõrd pole teada kulude (tööjõud, tehnika) suurus. Need andmed on Vaidlustaja vastuseks Hankija järelepärimisele 16.07.2025 vastuses välja toonud. Hankija ei nõudnud tõendite esitamist.

5.1.5. Isegi kui Vaidlustaja 07.07.2025 vastus jäi üldsõnaliseks, on Vaidlustaja põhjalikud andmed esitanud 16.07.2025. Olukorras, kus kulutuste maht (koos kasumiga) on tasakaalus hankelepingu maksumusega, on ilmne, et pakkumuse maksumus on kujunenud kulude pinnalt. Hankija ei ole ette heitnud, et pakkuja poolt esile toodud kulutused poleks tõepärased ega võimaldaks hankelepingut täita.

5.1.6. Hankija Korralduse põhjendustest nähtuvalt ei ole sõlmitava hankelepingu täitmise kulusid mistahes määral arvestatud ega analüüsitud, mistõttu pakkumuse maksumuse adekvaatsuse kontroll ei ole olnud tegelik ega sisuline.

5.2. Hankija on jätnud selgitused põhjendamatult küsimata

5.2.1. Hankija küsis RHS § 115 lg 1 alusel selgitusi pakkumuse maksumuse kohta. Kui Hankijale jäi Vaidlustaja vastus ebaselgeks, siis seda üksnes põhjusel, et Hankija ei olnud oma selgitusnõuet piisavalt täpselt ja selgelt formuleerinud.

5.2.2. Hankija 02.07.2025 pöördumises (sõnumi ID: 982950) palvega esitada keskmise töötasu tõendid, oli nõutud teabe liik ja vorm piisava selgusega kirjeldatud. Seevastu sama kuupäeva järgnev pöördumine (sõnumi ID: 982956), milles Hankija soovis selgitust selle kohta, kas pakkumus hõlmab kõiki RHAD-is kirjeldatud töid ja toiminguid ning kuidas kujunes pakkumuse kogumaksumus, piirdus üldsõnalise ja ebamäärase sõnastusega. Hankija peab esitama pakkuja selgelt väljendatud nõude, et viimasel oleks võimalus oma pakkumuste tõsiseltvõetavust täiel määral ja tõhusalt põhjendada. Sellist eesmärki ei täida asjakohatud või üldsõnalised küsimused. Kui Hankija esitab üldsõnalise küsimuse, peab ta paratamatult arvestama, et pakkuja vastus võib olla üldisem ega pruugi sisaldada täpselt neid andmeid ja tõendeid, mida Hankija hiljem vajalikuks peab.

5.2.3. 07.07.2025 pöördumisest (sõnumi ID: 982956) nähtub selgelt, et selle ainus põhjendus oli Vaidlustaja ja Warren Teed OÜ pakkumuste hinnavahe protsentuaalne suurus (RHS § 115 lg 2 p 1). Sellest tulenevalt võis Vaidlustaja mõistlikult eeldada, et Hankijal ei ole tekkinud nn ehtsat, RHS § 115 lg-s 1 silmas peetud kahtlust pakkumuse maksumuse põhjendatuse suhtes.

5.2.4. Vaidlustaja esitas 08.07.2025 täiendavale selgitustaotlusele vastuseks detailsed andmed, loetledes eraldi kõik kuluartiklid, millega tema pakkumuse maksumuses oli arvestatud. Vaidlustaja vastas konkreetsetele neile küsimustele, mida Hankija talle esitas. Samuti tõi Vaidlustaja 16.07.2025 lisaselgitustes välja täiendava põhjenduse pakkumuse maksumuse kujunemise kohta. Kui Hankijal oleks selgituste pinnalt tekkinud täpsustavaid küsimusi või jäänud ebaselgusi, oli Hankijal võimalus ja teatud juhtudel ka kohustus pöörduda Vaidlustaja poole uute küsimustega (RHS § 115 lg 8 kohaselt tuleb vajaduse korral konsulteerida pakkujaga). Hankija ei saa piirduda vaid üldise hinnanguga, et esitatud põhjendused on ebapiisavad, vaid ta peab pakkujaga vajadusel dialoogi pidama.

5.2.5. Kuivõrd Vaidlustaja oli korduvalt kinnitanud, et tema pakkumus ei ole põhjendamatult madala maksumusega ning vastab RHAD-is sätestatud tingimustele ning täiendavalt oli Vaidlustaja esitanud Hankijale ka andmed, milliseid Hankija soovis, lasus Hankijal kohustus võimaldada Vaidlustajal veelkord RHS § 115 lg 1 alusel oma pakkumust täpsustada ja selgitada (kui Hankijale jäi midagi arusaamatuks).

5.3. Vaidlustaja pakkumus on vastav. Hankija tuginemine pakkuja 07.07.2025 e-kirjale on meelevaldne ja lubamatu Hankija on Vaidlustaja 07.07.2025 e-kirja ebaõigesti ja sisuliselt vääralt tõlgendanud, moonutades seeläbi Vaidlustaja esitatud teabe tegelikku tähendust.

5.3.1. 07.07.2025 e-kiri oli saadetud vastuseks Hankijaga peetud telefonivestlusele, mille initsiaatoriks oli Hankija. Telefonivestluses viitas Vaidlustaja oma tähelepanekutele, mis tal RHAD-i lugedes oli tekkinud ning Hankija palve peale edastas Vaidlustaja need ka e-kirja teel. Need tähelepanekud ei mõjuta pakkumuse maksumust ega selle põhjendatust.

5.3.2. Hankija järeldus, nagu poleks Vaidlustaja pakkumuse koostamisel kõigi asjaoludega arvestanud, on meelevaldne ning faktiliselt põhjendamatu. Hankija on moonutanud Vaidlustaja esitatud teabe tähendust ja kasutanud seda pakkuja kahjuks. Tegemist ei olnud Vaidlustaja selgitustega pakkumuse maksumuse kohta RHS § 115 tähenduses. Asjaolu, et pakkuja osutab projekti vigadele, ei tähenda, et ta ei oleks pakkumuse koostamisel arvestanud kõiki kulusid, mis tulenevad RHAD-st.

5.3.3. Hankija ei ole viidanud ühelegi konkreetsele tööle või materjalile, mis Vaidlustaja pakkumusest on välja jäänud. Vaidlustaja pakkumus on koostatud Hankija esitatud tingimuste ja dokumentide alusel ja ehitusprojekti või pakkumuse maksumuse vormi vigade ja puuduste negatiivseid tagajärgi ei saa veeretada pakkuja kanda. Projektdokumentide ja kululoendi ebatäpsuste esile toomine Vaidlustaja poolt ei tähenda, et ta oleks jätnud vastavad tööd oma pakkumuses katmata. Isegi juhul, kui pakkumuse maksumuse kujunemisel oleks Vaidlustaja tööpoolest jätnud arvesse võtmata mõne töö (mida tegelikkuses ei toimunud), ei saa Hankija pelgalt Vaidlustaja 07.07.2025 e-kirja pinnalt järeldada, et selline tähelepanek viis pakkumuse põhjendamatult madala maksumuseni.

5.3.4. Kui dokumentatsioon sisaldas ebatäpsusi või lünki, siis mõjutas see võrdselt kõigi pakkujate pakkumuste koostamist.

5.4. Pakkumuste maksumuste vahe on marginaalne ja ka Hankija ise on omaks võtnud, et anomaaliaid ei esine. See, et sisuliselt ei ole tegemist põhjendamatult madala maksumusega, nähtub ka Korralduse lk-lt 4, kus Hankija on selgitanud, et analüüsis kõiki pakkumusi sisuliselt

ja võrdlevalt ning analüüsi tulemusel ei ilmnenu ühtegi selget ega objektiivselt tuvastatavat anomaaliat, mis oleks viidanud konkreetse tööloigu vms ebaharilikult madalale maksumusele, võrreldes teiste pakkujatega. Seega on ka Hankija ise kinnitanud, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumuses puuduvad erisused, mis annaks alust kahtlusele, et sellise hinnaga pole võimalik lepingut täita.

5.5. Vaidlustaja pakkumuse maksumus sisuliselt – võttes aluseks mh ka seda, millises ulatuses see on madalam järgmisest maksumusest – ei saa õigustada Hankija meelevaldset järeltust, et selle hinnaga pole võimalik lepingut täita.

5.6. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine on õigusvastane
Lähtudes hankemenetluse etapilisuse ja etappide loogilise järgnevuse põhimõttest, ei saa juhul, kui hankemenetluse ühes etapis on hankija õigusvastaselt pakkumuse tagasi lükanud, misjärel ei ole pakkumust hinnatud (RHS § 114 lg 1 viimane lause, RHS § 117 lg 1), ka sellele etapile järgnevas etapis tehtud pakkujate edukaks tunnistamise otsused olla õiguspärased.

5.7. 29.08.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.7.1. Pöördudes Vaidlustaja poole nõudega tema pakkumuse maksumuse kohta selgituse esitamiseks algatas Hankija pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli ning jõudis kontrolli tulemusel järeldustele, et Vaidlustaja pakkumus on põhjendamatult madal. Seega on kontrollimenetlus läbi viidud. Käesoleva vaidluse sisuks on seega see, kas Hankija jõudis kontrolli teostamise järel põhjendatult järeldusele, et Vaidlustaja pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal.

Hankija ei ole järginud RHS §-i 115 nõudeid, kuivõrd ta ei ole teinud Vaidlustaja selgituste sisulist kontrolli. Vaidlustusmenetluses ega Korralduses ei ole Hankija põhjendanud, miks ta peab Vaidlustaja vastuseid ebapiisavaks.

5.7.2. Hankija väitel ei olnud pakkuja 08.07.2025 vastus Hankija palvele selgitada pakkumuse maksumuse kujunemist, käsitletav selgitusena. Hankija jätab tähelepanuta, et Vaidlustaja põhjendas oma pakkumuse madalat maksumust väiksema kasumimarginaaliga ning täiendas seda selgitust 16.07.2025 esitatud vastuses üksikasjalike andmetega.

5.7.3. Väär on Hankija väide, et Vaidlustaja 16.07.2025 vastuses ei ole summasid seostatud pakkumuse maksumuse kujunemisega. Vaidlustaja esitatud kulukomponendid ei olnud juhuslikud või abstraktsed numbrid, vaid reaalsed hankelepingu täitmise kulud, mis esitati vastuseks Hankija konkreetsele järelepärimisele kogumaksumuse kalkulatsiooni kohta. Pakkumuse maksumus kujuneb töömaksumusest ja materjali- ja tehnikamaksumusest. Need andmed on Vaidlustaja vastuses välja toonud. Ei saa väita, et need ei selgita maksumuse kujunemist – tegemist ongi Hankija küsitud andmetega, mis kokku moodustavad pakkumuse kogumaksumuse. Vaidlustaja ei saanud mõistlikult eeldada, et pärast selliste andmete esitamist väidab Hankija, et ei suuda aru saada, kuidas need moodustavad pakkumuse koguhinna.

5.7.4. Põhjendamatult on Hankija viide, et Vaidlustaja esitatud kulusid ei saa pidada detailseks pelgalt seetõttu, et need on esitatud täissummades.

5.7.5. 07.07.2025 e-kirja eesmärk oli üksnes informeerida Hankijat projektdokumentides esinevatest lahknevustest, mitte taotleda pakkumuse hinna muutmist.

5.7.6. Hankija väitel polnud võimalik Vaidlustajaga konsulteerida vastuse puudulikkuse tõttu. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega, nagu oleks tegemist olnud üksnes sama küsimuse korduva esitamisega. 02.07.2025 pöördumises esitas Hankija üldsõnalise küsimuse, kas olete oma pakkumuses arvestanud pakkumuses kõikide hanke alusdokumentides kirjeldatud töödega

ning kas teie pakkumus pole põhjendamatult madal? Käesolevaga palume Teilt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgitust, kas Teie pakkumus sisaldab kõiki riigihanke alusdokumentides kirjeldatud töid ja toiminguid, mis on vajalikud hankelepingu elluviimiseks ning selgitust pakkumuse maksumuse kujunemise kohta. Vaidlustaja vastas sellele pöördumisele vastavalt selle sõnastusele, kinnitades, et pakkumus sisaldab kõiki töid ega ole põhjendamatult madal. Seejärel 08.07.2025 pöördumises palus Hankija aga täiendavalt esitada kogumaksumuse kalkulatsiooni ning eraldi andmed tööjõukulude, tehnikakulude, administreerimiskulude ja kavandatud kasumi kohta. Vaidlustaja esitas need andmed nõuetekohaselt ja detailselt. Hankija enda selgitusest, et ühikumaksumustest ei saa järeldada kogumaksumuse põhjendatust, kuivõrd pole teada kulude (tööjõud, tehnika) suurus, võis Vaidlustaja mõistlikult järeldada, et just nende kulude lahtikirjutamine on vajalik ja piisav pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimiseks. Olukorras, kus Vaidlustaja on esitanud küsitud andmeid, on Hankijal RHS § 115 lg-st 8 tulenev kohustus kontrollida selgitust ja hinnata esitatud tõendeid, konsulteerides vajaduse korral pakkujaga.

5.7.7. Vaidlustaja pakkumus polnud põhjendamatult madala maksumusega.

Tuginedes Vaidlustaja 07.07.2025 e-kirjale heidab Hankija Vaidlustajale ette, et pakkumuse madal maksumus tuleneb asjaolust, et Vaidlustaja ei ole pakkumuse koostamisel kõigi töödega arvestanud, E-kiri ei puudutanud pakkumuse maksumuse kujunemist.

Põhjendamatult on Hankija väide, et Vaidlustaja pakkumuse madalam maksumus tulenes asjaolust, et teised pakkujad olid oma pakkumustes arvestanud lisatööde või -mahtudega, mille olemasolu või puudumine hankelepingu täitmisel ei tekitanud küsimusi.

6. Hankija, **Harku Vallavalitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Arvestades, et Riigihankes esitati viis pakkumust, millest nelja maksumused olid üle 200 000 euro, pälvis Vaidlustaja pakkumuse maksumus 179 122,64 eurot Hankija tähelepanu. Kuna Vaidlustaja pakkumus on maksumuselt järgmise vastavaks tunnistatud pakkumuse maksumusest üle 10% (s.o 14,4%) võrra madalam, esines Hankijal kohustus nõuda RHS § 115 lg-s 1 sätestatud selgitust. RHS § 115 ei näe ette, et Hankija peaks paluma pakkujal oma pakkumuse hinda põhjendada korduvalt.

6.2. Tõendamiskoormis pakkumuse tõsiseltvõetavuse osas lasub pakkujal. Pakkuja võib anda oma pakkumuse hinna põhjendamiseks piiramatul hulgal selgitusi ja Hankija ei ole seda piiranud, kuid pakkuja ei ole ammendavaid põhjendusi andnud, veelgi enam, on oma 07.07.2025 e-kirjaga Hankija kahtlusi süvendanud.

6.3. Vaidlustaja pakkumuse puhul on tegemist põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega.

6.3.1. Vaidlustaja väidab, et Hankija on jätnud Vaidlustaja selgitused põhjendamatult arvestamata.

Vaidlustaja 08.07.2025 vastus Hankija palvele selgitada pakkumuse maksumuse kujunemist, ei olnud käsitletav selgitusena ehk sisuliselt oleks Hankija saanud Vaidlustaja 08.07.2025 vastuse põhjal öelda, et pakkuja ei ole Hankijale nõutud selgitust üldse esitanud (kinnitus, et esitatud ei ole põhjendamatult madala maksumusega pakkumust, ei ole selgitus). Sõltumata eelnevast pöördus Hankija täiendavalt Vaidlustaja poole ning esitas sisuliselt sama küsimuse teist korda. Tegemist ei olnud konsulteerimisega RHS § 115 lg 8 mõttes.

6.3.2. Vaidlustaja on oma 16.07.2025 vastuses toonud välja küll summad, kuid ei ole lisanud selgitusi ega sidunud neid pakkumuse maksumuse kujunemisega. Need selgitused ei võimaldanud Hankijal asuda seisukohale, et tegemist ei ole põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega.

Vaidlustaja eksib väites, et Hankija ei ole nende Hankija hinnangul ebapiisavate selgitustega arvestanud RHS § 115 lg 8 alusel otsuse tegemisel ning ainuüksi hinnaerinevus ei põhjustanud Vaidlustaja pakkumuse tagasi lükkamist.

6.3.3. Vaidlustaja 16.07.2025 vastus on pigem Hankija kahtlusi kinnitanud, kuna seal tuuakse välja, et 07.07.2025 kirja p-ides 3 ja 6 nimetatud tööd on Hankija eksituse tõttu jäänud pakkumuse maksumuse tabelist välja, mistõttu pole ka pakkuja nendega pakkumuse maksumuses arvestanud ning väljendatakse üllatust, et teised Riigihankes osalenud pakkujad ei ole seda viga välja toonud. Hankija hinnangul kinnitab see, et teised arvestasid nende töödega oma pakkumuse maksumuses.

6.3.4. Arvestades nii Vaidlustaja 08.07.2025 kui ka 16.07.2025 vastust, ei ole võimalik väita, et Vaidlustaja oleks teinud Hankijaga koostööd ning püüdnud omalt poolt kõrvaldada Hankija kahtlusi põhjendamatult madala pakkumuse osa. Hankija ei pea tõendama asjaolu, et tegemist on põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega, vaid pakkujal tuleb tõendada vastupidist. Vaidlustaja vastused ei sisalda ühtegi selgitust või sisulist põhjendust pakkumuse maksumuse kujunemise kohta.

Hankija on nii 02.07.2025 kui ka 08.07.2025 pöördunud Vaidlustaja poole sooviga saada pakkumuse maksumuse kujunemise kohta selgitusi ning andnud pakkujale võimaluse omalt poolt esitada kõiki dokumente jm tõendeid, mis pakkumuse maksumuse kujunemisel olulised on ning selle tõsiseltvõetavust kinnitaksid. Vaidlustaja on mõlemale Hankija pöördumisele vastanud lühidalt. Hankija ei ole takistanud pakkujal tõendite esitamist ning asjakohatu on Vaidlustaja väide, justkui oleks tõendite esitamine jäänud Hankija vale sõnakasutuse taha.

6.4. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Hankija on jätnud selgitused põhjendamatult küsimata.

6.4.1. Hankija pöördus Vaidlustaja poole 02.07.2025 (küsimuse ID 982956) ja 08.07.2025 (küsimuse ID 986014). Vaidlustaja 08.07.2025 vastus ei olnud selgitus vaid mitte-sisuline vastus. Samuti on 16.07.2025 vastuses välja toodud valdavalt täissummalised numbrid, ilma detailsete selgitusteta ja sidumiseta pakkumuse maksumuse kujunemisse. Tõendamiskoormis pakkumuse tõsiseltvõetavuse osas lasub pakkujal. Vaidlustajaga konsulteerimine on põhjendatud olukorras, kus see on vajalik antud selgitustest või tõenditest arusaamiseks, mitte pakkujalt selgituste korduvaks väljanõudmiseks. Olukorras, kus pakkuja ise Hankija kahtluse kõrvaldamiseks pingutusi ei tee ega selgitusi-põhjendusi koos vajalike tõenditega esita, ei ole Hankijal võimalik asuda seisukohale, et hankelepingu mittekohase täitmise risk on kõrvaldatud.

6.4.2. Väär on Vaidlustaja seisukoht, et Hankija on rikkunud proportsionaalsuse ja ärakuulamise põhimõtet. Hankija on andnud korduvalt võimalusi omapoolse selgituste esitamiseks. Kui Vaidlustaja neid ei kasuta, ei vastuta selle eest Hankija. Lisaks – kui Vaidlustaja nägi, et RHAD-is on vead, oleks tulnud nendele tähelepanu juhtida õigeaegselt ning vajadusel need vaidlustada.

6.5. Väär on Vaidlustaja seisukoht nagu ei oleks Hankija tohtinud arvesse võtta Vaidlustaja 07.07.2025 e-kirjas esitatut. Tõsi - Vaidlustaja ei saatnud Hankijale kirja läbi RHR-i, kuid Hankija ei saanud e-kirja hankemenetluses tähelepanuta jätta arvestades, et tegemist on võimalikku hankelepingu täitmist puudutava ja sellekohast informatsiooni sisaldava e-kirjaga ning kirja saatjaks oli Vaidlustaja. Vaidlustaja 07.07.2025 kirjast nähtub üheselt, et Vaidlustaja eeldas, et pakkumuse maksumuse tabelis on kõik võimalikud ala ettevalmistamiseks tehtavad tööd loetletud eraldi maksumuse tabeli ridadena. Hankija ei ole teadlikult kõiki ridu pakkumuse maksumuse tabelis eraldi välja toonud tagamaks, et mõni tegemist vajav töö ei oleks puudu, ning on eeldanud, et valdkonnas tegutsev ettevõtja, kes esitab Riigihankes pakkumuse, arvestab RHAD-i juures olnud projektist lähtudes, maksumuse kõik tööd, et saavutada hankelepingu eesmärki. Arvestades, et Vaidlustaja leidis oma 07.07.2025 kirja p-ides 3 ja 6, et

osad tööd on pakkumuse maksumuse tabelist puudu, pidi Hankija mõistlikult asuma seisukohale, et Vaidlustaja ei ole nende töödega pakkumuse koostamisel ja maksumuses arvestanud.

6.6. Hankija helistas Vaidlustajale 02.07.2025, et teavitada teda RHR-ist saadetud küsimustest (et pakkuja võimalusel operatiivselt küsimustele vastaks). Täiendavaid "muid teemasid" kõnes ei puudutatud. 07.07.2025 helistas Vaidlustaja esindaja Hankija teedespetsialistile ja alustas vestlust Riigihanke mahtude vigadest ning sellest, et Hankija ei vastanud Vaidlustaja 26.07.2025 RHR-i kaudu esitatud küsimustele. Teedespetsialisti sõnul küsis ta pakkujalt, mis on tema kõne mõte, millele järgnevalt saatis Vaidlustaja Hankijale 07.07.2025 e-kirja. Hankija ei alustanud RHR-i välist teabevahetust ning pakkuja mõjutamist. 07.07.2025 e-kiri on eraldiseisev kirjaga, millest nähtuvalt otsitakse sisuliselt võimalusi, kuidas osa töid ära jätta. Hankija on 07.07.2025 e-kirja arvestanud ühe asjaoluna põhjendamatult madala maksumuse kontrollis. Olukorras, kus Vaidlustaja esitab hankemenetluse Hankijale "ettepanekuid" või „kulused tasakaalustavaid lahendusi“ tööde osas, mida ära jätta või väiksemas mahus teostada ning Hankija nendele ettepanekutele vastaks, oleks sisuliselt tegemist keelatud läbirääkimistega.

6.7. Tähelepanuta tuleb jätta kõik Vaidlustaja viited RHAD-i vigadele, uudsustele vms, kuivõrd vastavad etteheited ei ole esitatud tähtaegselt ajal, mil oli võimalik RHAD-i vaidlustamine. Küsimus on üksnes selles, kas Vaidlustaja on kõrvaldanud Hankija kahtluse, et tema pakkumuse näol on tegemist põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega. Hankija on seisukohal, et ei ole.

6.8. Vaidlustaja väidab, et pakkumuste maksumuste vahe on marginaalne ja ka Hankija ise on omaks võtnud, et anomaaliaid ei esine.

Hankija on seisukohal, et kui Vaidlustaja ei ole omalt poolt teinud piisavaid pingutusi Hankija küsimustele sisuliste ja põhjendavate vastuste andmisel ning võimalike tõendite esitamisel, on Vaidlustaja väited n-ö mitte-ehetsa alapakkumuse kahtluse osas alusetud. Hankija ei ole omaks võtnud, et anomaaliaid ei esine. Vaidlustaja on Korraldust tõlgendanud temale sobivalt, jättes välja väga olulise lause, millega Hankija on andnud edasi mõtet, et just pakkumuse kogumaksumus on see, mille kujunemist tuleb põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse kontrollis selgitada ning millest võrdluses lähtuda, mitte üksikutest kuluartiklitest. Vaidlustaja pakkumuse kogumaksumus on tekitanud Hankijas kahtlusi.

6.9. Vaidlustaja ei ole kõrvaldanud oma 08.07.2025, 16.07.2025 ega ka käesolevas vaidlustusmenetluses Hankija kahtlust, et tema pakkumuse näol on tegemist põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega.

6.10. Hankija esitas 02.09.2025 täiendava seisukoha.

6.10.1. Hankija ei Vaidlustaja pakkumust meelevaldselt tagasi lükanud, vaid on teinud seda kooskõlas RHS § 115 lg-ga 8. Pakkuja põhjenduste ebapiisavuse korral ei pea Hankija pakkumuse tagasilükkamise otsuses suutma veenda Vaidlustajat selles, et pakkumuse maksumus on ka tegelikult põhjendamatult madal.

6.10.2. Vaidlustaja vastused Hankija küsimustele on lakoonilised ega selgita, kuidas ja miks on pakkumuse maksumus madalam paremuselt järgmisest vastavaks tunnistatud pakkumusest. Erinevalt Vaidlustaja arvamusest, ei saa kumbagi (08.07.2025, 16.07.2025) vastust pidada detailseks.

6.10.3. Hankemenetlus ei ole lõppenud ning Vaidlustaja ei saa viidata töömahtude täpsustamisele ja täiendavate tööde teostamise viiside kooskõlastamisele hankelepingu täitmise

käigus.

6.10.4. Pakkumuse maksumuse kontroll RHS § 115 alusel ei nõua, et Hankija esitaks pakkujale nimekirja töödest, mis tema pakkumusest Hankija hinnangul välja on jäänud. Viimasel juhul oleks tegemist pakkumuse vastavuse kontrolliga RHS §-i 114 alusel.

6.10.5. Hankija on seisukohal, et hankemenetluses tehtud otsused on õiguspärased, millest tulenevalt on ka Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine korrektne.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustuse lahendamisel ei ole vaja kontrollida, kas Hankijal pidi või võis tekkida kahtlus Vaidlustaja pakkumuse põhjendamatult madalast maksumusest. Fakt on see, et Hankijal selline kahtlus tekkis ja ta algatas RHS §-i 115 kohase pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimenetluse. Riigikohus on otsuse 3-19-1825 p-is 15 sedastanud: *kui hankija pakkujalt juba selgitust küsis, algatas ta sellega, sõltumata pöördumise ajendist, pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli ning tal tuli pakkuja vastust ka sisuliselt hinnata.*

8. Hankija selgitustaotlus põhjendamatult madala maksumuse selgitamiseks peab viitama tuvastatud madala hinna kahtlusele ja olema minimaalselt piisava täpsusastmega, et pakkuja saaks anda asjakohase vastuse Hankija kahtluste kohta.

Hankija viitas 02.07.2025 selgitusnõudes Vaidlustajale seadusest tulenevale alusele (RHS § 115 lg 2 p 1) kahtluse tekkimisel ja formuleeris nõude (sõnumi ID: 982956) järgmiselt, paludes Vaidlustajalt: *kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgitust, kas Teie pakkumus sisaldab kõiki riigihanke alusdokumentides kirjeldatud töid ja toiminguid, mis on vajalikud hankelepingu elluviimiseks ning selgitust pakkumuse maksumuse kujunemise kohta.*

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et RHS ei sätesta kontrolli läbiviimisele (kontrollitavatele asjaoludele/põhjalikkusele jne) sisulisi erisusi sõltuvalt sellest, kas põhjendamatult madala maksumuse kahtlus tekkis Hankijal endal hankelepingu eset arvestades või pidi Hankijal kahtlus tekkima RHS 115 lg-is 2 sätestatud asjaolude esinemisel. Seadusest tulenev kohustus pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontroll läbi viia võib langeda kokku Hankija enda hinnangulise vajadusega kontroll läbi viia seoses tekkinud kahtlusega, et konkreetse pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal. Antud juhul on fakt, et Hankijal kahtlus tekkis ja selgitustaotlus Vaidlustajale esitati.

Vaidlustaja vastas 08.07.2025: *kontrollisime üle meie poolt esitatud pakkumuse maksumused ning kinnitame, ei ole esitanud põhjendamatult madalat hinnapakumist. Arvame, et hinnaerinevus tekkis sellest, et meie poolt oodatud kasumimarginaal on väiksem kui teistel pakkujatel.*

8.1. Vaidlustuskomisjonile arusaadavalt oli Hankija küsimuse eesmärk veenduda, et Vaidlustaja pakkumus sisaldab kõiki RHAD-is kirjeldatud töid hankelepingu täitmiseks (selle küsimusega soovis Hankija ilmselgelt vältida hilisemaid lisatöid või -kulusid, millega pakkuja pidanuks juba pakkumuses arvestama (RHAD Lepingu p 1.3 sätestab: *Tööna käsitletakse kõiki töid ja toiminguid, sh lepingus nimetatud töid ja toiminguid, mis on vajalikud Lepingus ettenähtud tulemuse saavutamiseks, samuti Töö vastuvõtmiseks vajaliku dokumentatsiooni vormistamisega seotud toiminguid*). Kuna Riigihanke hankelepingu hind on tööde üldmaksumus (vt nt RHAD Lepingu p 4.2) ja on võimalik, et töid ei teostata kitsalt pakkumuses esitatud pakkumuse maksumuse tabelis loetletud tööde ja mahtude mahu (RHAD pakkumuse maksumuse tabeli all servas märkus 1: *Esitatud töömahud on teoreetilised [---]*), siis on Hankija küsimus sisuline ja RHS § 115 lg 1 mõttes ka asjakohane. Vaidlustaja vastus keskendub tema enda poolt läbi viidud maksumuste põhjendatuse kontrollile ega sisalda mingit vastust/kinnitust Hankija küsimusele, kas pakkumus sisaldab kõiki riigihanke alusdokumentides kirjeldatud töid ja toiminguid.

Seda, kas põhjendamatult madalala maksumusega pakkumus esitati või mitte, kontrollib Hankija, mitte Vaidlustaja, sh Hankija ka ei palunud Vaidlustajalt hinnangut selle kohta, kas (hinna)pakkumus võiks olla Vaidlustaja arvates põhjendamatult madal. Seega Vaidlustajal puudus vajadus esitatud pakkumuse maksumusi kontrollida ja/või esitatud maksumuste põhjendatusega seotud kinnitusi esitada. Samas on Vaidlustaja jätnud Hankija küsimusele vastamata.

8.2. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja lisatud selgitus (*arvame, et hinnaerinevus tekkis sellest, et meie poolt oodatud kasumimarginaal on väiksem kui teistel pakkujatel*) ei ole ka Hankija küsitud selgitus *pakkumuse maksumuse kujunemise kohta*. Selleks, et väide madalamast kasumimarginaalist saaks kuidagi põhjendada Vaidlustaja pakkumuse madalat maksumust, peaks Vaidlustaja olema esitanud ka tõendid selle kohta, mis on tema ja teiste pakkujate pakkumustes kasumimarginaal või millel tema väited põhinevad. Sellise teabe esitamata jätmisel ei ole tegemist asjakohase selgitusega pakkumuse maksumuse kujunemise kohta, kuna Vaidlustaja paljasõnalisele väitele madalamast kasumimarginaalist korrespondeerib sama kontrollimatu võimalus, et see nii ei ole ja teised pakkujad ei ole kasumimarginaali nt üldse arvestanud või on teinud seda võrreldavas mahus.

8.3. Isegi kui Hankija küsimus Vaidlustajale ei olnud ülemäära detailne, peab vaidlustuskomisjon selgitustaotlust antud juhul piisavalt asjakohaseks ja selgeks (mida küsiti ja miks), mistõttu nõustub vaidlustuskomisjon Hankijaga, et Vaidlustaja ei ole 08.07.2025 vastuses esitanud Hankija küsitud sisulisi põhjendusi pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimiseks. Asja lahendamisel aga ei oma tähtsust, kas Hankija oleks võinud lükata Vaidlustaja pakkumuse tagasi pärast 08.07.2025 vastuse saamist, kuna Hankija seda ei teinud ja jätkas Vaidlustaja pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli täiendava selgitustaotluse esitamisega 08.07.2025 (sõnumi ID: 998787).

9. Hankija on 08.07.2025 selgitustaotluses mh märkinud: [---] *Selgitustes puudub kogumaksumuse kalkulatsioon, puuduvad andmed selle kohta, kui palju esitatud kogumaksumusest moodustavad tööjõukulud, kulud tehnikale, kui suured on administreerimiskulud ja millise kasumiga olete arvestanud vms. Ühikumaksumustest ei saa järeldada kogumaksumuse põhjendatust, kuivõrd pole teada kulude (tööjõud, tehnika) suurus. [---] Teie vastuses puuduvad andmed kulude kohta, mis selgitaksid madalat maksumust ja puudub viide RHS § 115 lg-s 7 loetletud (või mõnele muule) põhjendusele, miks esitatud maksumus on just selline. Olete oma 07.07.2025 e-kirjas ehk pärast pakkumuse esitamise tähtaega ja pakkumuse esitamist vallavalitsuse teedespetsialistile esitanud küsimusi mahtude osas, millega oleksite pidanud pakkumuses arvestama või küsimusi, mida oleksite pidanud esitama piisava ajavaruga hankemenetluse käigus (et hankija jõuaks nendele nõuete kohaselt vastata), et tulenevalt vastustest oleks saanud nendega pakkumuse tegemisel arvestada. Eelnevalt tulenevalt esinevad lisaks hinnaerinevusele asjaolud, millest tulenevalt on hankijal põhjendatud kahtlus, et pakkujana ei ole Te arvestanud kõikide vajalike tööde ja materjalidega, mis on vajalikud eesmärgi saavutamiseks ja hankelepingu täitmiseks. Vastav nõue on riigihanke alusdokumentides sätestatud (Lisa 5. Täiendavad tehnilised nõuded punkt 3 kui ka vastav märkus pakkumuse maksumuse tabelis). Palume eeltoodust tulenevalt täiendavalt selgitada pakkumuse maksumuse kujunemist, lisades vajadusel ka kohaseid tõendeid.*

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuna Vaidlustaja 07.07.2025 e-kiri (edaspidi Kiri) on selgelt esitatud seonduvalt Riigihankega, siis asjaolu, et see esitati väljaspool RHR-i, ei võta iseenesest Hankijalt õigust viitega Kirjale põhjendada 08.07.2025 selgitustaotluses oma kahtlust, et Vaidlustaja pakkumus võib olla põhjendamatult madala maksumusega põhjusel, et Vaidlustaja arvates on Hankija jätnud mingid tööd RHAD-is (kitsalt kululoendis) kirjeldamata.

10. Vaidlustaja vastas 16.07.2025, kinnitades endiselt, et *hankes tehtud hinnapaksumine ei ole põhjendamatult madala maksumusega*. Lisaks selgitas Vaidlustaja järgmist: *Hankes oleva*

kululoendi tööde ja mahtude teostamiseks oleme planeerinud järgmiseid kulusi: 1. Tööjõukulud - ca X^1 € (pinnasetööde, aluse ehitamise, TV tööde, drenaaži ja truubitööde ning haljastustöödeks vajalik tööjõukulu) 2. Kulu tehnikale - ca X € (pinnasetööde, aluse ehitamise, TV tööde, drenaaži ja truubitööde ning haljastustöödeks vajalik ehitustehnika kulu) 3. Kulu materjalile - ca X € (liiv, killustik, kivimaterjalid, TV materjalid, Drenaaži ja truubi materjalid, liikluskorraldus ja ohutusvahendid, haljastustööde materjalid jne.) 4. Juhtimiskulud, load, kindlustused – X € (projektijuhtimine, üldhalduskulud, vajalike lubade ja kindlustuste väljastamiseks tehtavad kulutused) 5. Planeeritav kasum – X € (eesmärk täita/ületada $X\%$ kasumimarginaal).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et eespooltoodule järgnev Vaidlustaja selgitus seonduvalt Kirja esitamise eesmärgiga ei sisalda mingit lisaväärtust pakkumuse maksumuse kujunemise ja selle põhjendatuse aspektist. Hankija on pärast Vaidlustaja 16.07.2025 selgituste saamist otsustanud Vaidlustaja pakkumuse RHS § 115 lg 8 alusel tagasi lükata, kuivõrd pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (põhjendused Korralduse p-ides B1 ja B2 ning otsus Korralduse p-is 2).

11. Pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli asjaolud on kirjeldatud Korralduses neljal lehel, kuid kokkuvõtlikult on Hankija seisukohal, et Vaidlustaja 16.07.2025 vastus ei kõrvaldanud Hankija kahtlust, et esitatud pakkumuse näol on tegemist põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija ei ole oma järelduses eksinud.

11.1. Hankija heidab Vaidlustaja selgitusele ette, et välja on toodud vaid kululoendi tööde ja mahtude teostamiseks planeeritud kulutused, kuid sisulisi põhjendusi pakkumuse maksumuse kujunemise kohta esitatud ei ole. Vaidlustaja väitel on Hankija saanud, mida ta küsis ja mida Hankija ei küsinud, seda ta ka ei saanud ja saama ei pidanud.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et küsimus pakkumuse maksumuse põhjendamiseks ei tohi olla ülemäära detailne, kuid peab olema piisavalt sisuline, et pakkujal oleks võimalik esitada faktiliselt kontrollitav ning objektiivne selgitus oma pakkumuse maksumuse kujunemise kohta. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija 08.07.2025 järelepärimisest ei saanud Vaidlustajale jääda arusaamatuks, et Hankija on pidanud Vaidlustaja pakkumuse maksumust kahtlustäratavalt madalaks nii RHS § 115 lg 2 p-is 1 toodud põhjusel kui ka põhjusel, et Kiri süvendas Hankijas kahtlust, et Vaidlustaja võib olla pakkumuse maksumuses kõikide hankelepingu täitmiseks vajalike töödega mitte arvestanud. Hankija selgitustaotlus on antud juhul neutraalne ja avatud, võimaldades Vaidlustajal esitada enda asjakohased selgitused. Hankijal ei pea olema ega saa olla üksikasjalikku teadmist Vaidlustaja töökorraldusest ja/või kulude kokkuhoiu meetmetest, et esitada veelgi täpsemaid küsimusi. Vaidlustaja ülesanne oli järgnevalt Hankijat veenda selles, et pakkumuse maksumus on kujunenud kõiki RHAD-is sätestatud töid arvesse võttes viisil, et esitatud (üld)maksumusega on hankelepingu nõuetekohaselt täidetav ja hankelepingu mittenõuetekohase täitmise riski ei ole.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et sellist selgitust Vaidlustaja esitanud ei ole.

11.2. Vaidlustaja korduv kinnitus, et tema *hankes tehtud hinnapakumine ei ole põhjendamatult madala maksumusega*, on paljasõnaline, ei vasta RHS §-i 115 eesmärgile ega põhjenda mingil moel pakkumuse madalat maksumust. Selles paljasõnalisel kinnituses ei ole midagi, mida Hankija saaks Vaidlustaja pakkumuse maksumuse põhjendatusele hinnangu andmiseks kontrollida.

11.3. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga ka selles, et ka Vaidlustaja esitatud kulude selgitus ei võimalda kontrollida pakkumuse maksumuse (179 122,64 eurot) põhjendatust. Esitatud andmed on koondatud viide suurde kategooriasse (tööjõukulud, tehnikakulu,

¹ Vaidlustaja vastuses esitatud numbrilised näitajad on vaidlustuskomisjonile teada.

materjalikulu, juhtimiskulud ja kasum), kuid puuduvad igasugused arvutuskäigud, mis võimaldaksid jälgida nende maksumuste kujunemist. Sellist kulude loetlemist saab pidada liiga üldiseks ja nende alusel ei ole võimalik kontrollida, kas pakkuja kalkulatsioonid vastavad Riigihankes kirjeldatud vajalike tööde loetelule ja mahtudele, sh nt tööjõu- ja tehnikakulu osas puudub ülevaade, kuidas tööjõukulu X ja tehnikakulu X jagunevad konkreetsete tööde ja töömahtude vahel ja sellisel kujul ei ole võimalik hinnata nende kulude realistlikkust ega seotust turupõhiste hindadega; juhtimiskulude, lubade ja kindlustuste summa X on toodud üldsummana, ilma arvutusliku põhjendusega jne. Kokkuvõttes ei sisalda Vaidlustaja esitatud selgitus detailseid andmeid ega arvutuskäike, mis võimaldaksid Hankijal sisuliselt hinnata pakkumuse maksumuse põhjendatust ja võrrelda seda Riigihankes nõutud töödega, esitatud töömahtude ning turuhindadega.

12. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija kontrollis Vaidlustaja pakkumuse maksumuse põhjendatust kohase hoolsusega. Vaidlustajal ei saanud olla põhjendatud ootust, et Hankija pöördub tema poole uute selgitustaotlustega nii kaua, kuni saab vastuse, milles oleksid esitatud piisavad selgitused veenmaks Hankijat, et Vaidlustaja pakkumus ei ole põhjendamatult madala maksumusega ja pakutud hinnaga on hankelepingu nõuetekohane täitmine võimalik. Antud juhul on Hankija kaks korda asjakohaseid selgitusi küsinud ja Vaidlustaja ei ole selliseid selgitusi pakkumuses esitatud maksumuse kujunemise kohta esitanud, mistõttu õige on Hankija järeldus Korralduses, et Vaidlustaja ei ole Hankijale *tõsiseltvõetavalt tõendanud, et tegemist ei ole põhjendamatult madala maksumusega ja, et pakutud hinnaga on hankelepingu nõuete kohaselt võimalik täita* [---].

Riigikohus on otsuse 3-20-2362 p-is 25.1 põhjendamatult madala pakkumuse kontrollist rääkides mh sedastanud, et *pakkumuse tagasilükkamine on vajalik näiteks siis, kui esineb tõsine oht, et leping jääb täitmata* [---]). Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et oht lepingu täitmata jätmisele esineb ka siis, kui pakkuja jätab esitamata selgitused, mis sellise ohu puudumist võiksid kinnitada.

13. RHS § 115 lg 1 sätestab, et *kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal, peab hankija kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõudma pakkujalt asjakohast samas vormis esitatud selgitust* [---]; RHS § 115 lg 8 sätestab: *Hankija kontrollib selgitust ja hindab esitatud tõendeid, konsulteerides vajaduse korral pakkujaga. Kui hankija leiab endiselt, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal, või kui pakkuja ei esita hankijale nõutud selgitust, lükkab hankija pakkumuse põhjendatud kirjaliku otsusega tagasi.* Seega nähtub RHS § 115 lg-test 1 ja 8, et otsuse selle kohta, kas pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal või mitte, teeb hankija vastava kahtluse tekkimisel lähtudes pakkuja selgitusest ning esitatud tõenditest. Hankija võib tagasi lükata ka sellise pakkuja pakkumuse, kelle esitatud pakkumust ta peab temal olemasolevate teadmiste põhjal põhjendamatult madala maksumusega pakkumuseks ning pakkuja ei ole vaatamata hankija asjakohas(t)ele selgitustaotlus(t)ele sellist kahtlust kõrvaldanud.

Kuna käesoleval juhul ei saa olla vaidlust selles, et Hankijal tekkis kahtlus, et Vaidlustaja pakkumus võib olla põhjendamatult madala maksumusega, ta pöördus (korduvalt) RHS § 115 lg 1 alusel Vaidlustaja poole vastava selgitustaotlusega ja veenvat selgitust (tõenditest rääkimata, kuna ühtegi ei esitatud) saamata lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse RHS § 115 lg 8 alusel õigesti tagasi. Olukorras, kus Vaidlustaja on jätnud esitamata pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimiseks vajalikud sisulised selgitused, ei pea Hankija pakkumuse tagasilükkamiseks tõendama, et Vaidlustaja pakkumus on põhjendamatult madal.

14. Tulenevalt eespooltoodust (p-id 7-13) on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks on kooskõlas RHS § 115 lg-dega 1 ja 8, see on piisavalt põhjendatud, läbipaistev ja kontrollitav (kooskõlas RHS § 3 p-iga 1) ning selle kehtetuks tunnistamiseks alus puudub.

15. Vaidlustus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise, tema kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsusele tuleb jätta rahuldamata.

Hankija ei ole Vaidlustaja pakkumust lükanud tagasi õigusvastaselt, mistõttu riigihangete etapiviisilisuse põhimõttega on kooskõlas Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine, tema kõrvaldamata jätmine ning kvalifitseerimine.

16. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Angelika Timusk